

УДК 336

Гусак Ю.Д.

МЕХАНІЗМ АНАЛІЗУ СПІВСТАВНОСТІ ОПЕРАЦІЙ В СИСТЕМІ КОНТРОЛЮ ЗА ТРАНСФЕРТНИМИ ЦІНАМИ

У статті розглядається механізм аналізу співставності операцій у системі контролю за трансфертними цінами. Подано пропозиції щодо етапів, змісту і періодичності аналізу, інформаційно-аналітичного забезпечення системи контролю.

Ключові слова: аналіз співставності, трансфертні ціни, моніторинг цін, контроль.

Постановка проблеми. Підвищення ефективності системи адміністрування податків в Україні є надзвичайно важливим науково-практичним завданням, актуалізація якого зумовлена впливом як загальних, так і специфічних чинників. Необхідність постійного вдосконалення системи адміністрування податків у зв'язку зі змінами реалій і умов економічного життя, потребами соціального розвитку, а також зміною структури податкової системи і механізмів оподаткування.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В сучасних умовах особливо актуальним як за практичної, так і з теоретичної точок зору є запровадження дієвого механізму контролю за трансфертними цінами. В більшості країн світу цьому питанню приділяють особливу увагу. Значний внесок щодо розробки проблем трансфертного ціноутворення зроблений провідними українськими та іноземними вченими Т. Балюк [1], П. Дзюба [2], М. Колдовський [4], Т. Тишук [5], П. Сікка, Г. Вільмот [7] та ін. Особливе значення мають міжнародні аспекти операцій з пов'язаними особами транснаціональних корпорацій та багатонаціональних підприємств. Основу міжнародно-правових принципів у галузі трансфертного ціноутворення в Європі закладають ряд документів, серед яких Керівництво ОЕСР з трансфертного ціноутворення для мультинаціональних підприємств та податкових адміністрацій [6], а також Модельна конвенція ОЕСР щодо податків на доходи і капітал, Інструкція з укладання угод про попереднє ціноутворенні згідно з процедурою взаємної згоди, Методичні рекомендації з розробки законодавства у сфері трансфертного ціноутворення, спрямовані на гармонізацію законодавства у цій сфері. Зазначені документи здебільшого мають загальний і рекомендаційний характер. Тому надзвичайно важливим є розробка ефективних механізмів контролю за трансфертними цінами, що матимуть високу фіскальну ефективність. Одним із таких механізмів є проведення аналізу співставності операцій при використанні різних методів контролю.

Мета статті. З огляду на це, метою даної роботи є визначення концептуальних основ механізму аналізу співставності операцій у системі контролю за трансфертними цінами.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку з набуттям чинності Закону України про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення [3] в чинному законодавстві закріплені концептуальні основи проведення аналізу співставності операцій. Разом з цим запровадження загальних норм закону означає, що конкретні механізми реалізації цих положень мають бути тільки розроблені.

Слід зазначити, що проведення аналізу співставності операцій та умов, за яких вони були проведені, є необхідними щонайменш при застосуванні чотирьох з п'яти методів, а саме, аналогів продажу, ціни перепродажу, розподілення прибутку і чистого прибутку. Так, в ст. 39 ПКУ безпосередньо зазначається, що при визначенні звичайної ціни згідно з цими методами використовується інформація про ціни в операціях між непов'язаними особами у співставних умовах на відповідному ринку товарів (робіт, послуг).

При визначенні ступеня співставності розглядається поведінка непов'язаних компаній за аналогічних умов. Непов'язані компанії беруть участь у певній операції лише за тієї умови, якщо у них немає альтернативного варіанта, який би був більш привабливим: продавець не погодиться на ціну, нижчу за ціну, яку готові заплатити інші споживачі, а покупець не погодиться на ціну, яка є вищою, ніж ціна, яку готові запропонувати інші продавці. При цьому непов'язані особи оцінюють різницю в умовах, які можуть бути запропоновані за альтернативних варіантів, і вплив цих умов на ціну або прибуток від операції.

Аналіз співставності має на меті пошук найбільш достовірного аналога для операції між пов'язаними особами. Для оцінки достовірності аналізу співставності документується інформація, яка обґрунтовує вибір найбільш прийняттого аналога.

Аналіз співставності має здійснюватися у наступні етапи:

- визначення років, які включаються до аналізу;
- загальний аналіз умов діяльності платника податку;
- дослідження операції між пов'язаними особами на основі функціонального аналізу та визначення факторів, які впливають на порівняння операцій;
- дослідження існуючих внутрішніх аналогів (за наявності);
- визначення доступних джерел інформації щодо зовнішніх аналогів (за необхідності);
- вибір найбільш прийняттого методу визначення звичайної ціни;
- ідентифікація потенційних аналогів (співставних операцій) та їх ключових характеристик;
- застосування поправок (за необхідності);
- інтерпретація та використання доступних даних та визначення прибутку до оподаткування.

Етапи аналізу співставності можуть повторно застосовуватися, починаючи з етапу визначення доступних джерел інформації щодо зовнішніх аналогів для застосування одного і того ж методу визначення звичайної ціни та починаючи з

етапу дослідження існуючих внутрішніх аналогів при застосуванні іншого методу визначення звичайної ціни.

Для визначення співставності операцій та при застосуванні коригувань до звичайної ціни (прибутку до оподаткування) або показника рентабельності (за необхідності) враховуються такі характеристики операції, щодо якої проводиться перевірка, і співставної неконтрольованої операції:

- якісні та кількісні характеристики майна, яке передається, товарів, які продаються або придбаваються, або робіт чи послуг, які надаються, зокрема такі характеристики, які здійснюють вплив на ціну товарів (робіт, послуг) або прибуток від операції;

- характеристики функцій, які виконують сторони у відповідності до звичаїв ділових відносин з урахуванням відповідних активів, які використовуються, та ризиків, які бере на себе кожна зі сторін, а також розподілу відповідальності між сторонами, які здійснюють вплив на ціну товарів (робіт, послуг) або прибуток від операції;

- умови комерційного договору (контракту) та інші звичайні умови поставки товарів (робіт, послуг), які є предметом такого договору (контракту), зокрема такі умови, які здійснюють вплив на ціну товарів (робіт, послуг) або прибуток від операції;

- економічні умови, в яких діють сторони договору (контракту), у тому числі характеристики відповідних ринків товарів (робіт, послуг), на яких діють особи, та державне регулювання діяльності цих осіб, у тому числі контроль за цінами (або адміністративне зниження цін), контроль процентних ставок, контроль за платежами або рівнем компенсації, контроль за сплатою роялті, державні субсидії, валютний контроль, антидемпінгові мита або політика обмінного курсу та інші види державного регулювання, зокрема такі умови, які здійснюють вплив на ціну товарів (робіт, послуг) або прибуток від операції; ділові стратегії сторін, які здійснюють вплив на ціну товарів (робіт, послуг) або прибуток від операції.

Ступінь важливості кожного з цих факторів при аналізі співставності залежить від характеру операції між пов'язаними особами та методу встановлення звичайної ціни.

Різниця в якісних та кількісних характеристиках товарів (робіт, послуг), які є предметом комерційного договору (контракту), є найбільш суттєвим фактором при порівнянні операцій із застосуванням методу порівняльної неконтрольованої ціни (аналогів продажу), оскільки при застосування цього методу будь-яка істотна різниця в характеристиках товарів (робіт, послуг) безпосередньо впливає на ціну. Тому при наявності суттєвої різниці у характеристиках товарів (робіт, послуг) та за неможливості застосування до їх ціни коригуючих поправок, методи порівняльної неконтрольованої ціни (аналогів продажу) не застосовується.

Різниця в якісних та кількісних характеристиках товарів (робіт, послуг), які є предметом комерційного договору (контракту), є більш суттєвим чинником аналізу співставності при використанні методу ціни перепродажу і методу «витрати плюс», ніж при використанні методу розподілення прибутку та

методу чистого прибутку. При цьому враховуються наступні характеристики: для матеріальних активів – фізичні характеристики активів, якість та надійність, наявність на складі та можливий обсяг поставки; для нематеріальних активів – форма операції (ліцензування, продаж, інше), тип активів (патенти, торгові марки, ноу-хау, інше), строки та обмеження у використанні та потенційні вигоди від використання таких активів; для послуг (робіт) – характер та зміст послуг (робіт).

Для з'ясування впливу характеристик функцій, які виконують сторони з урахуванням відповідних активів, які використовуються, та ризиків, які бере на себе кожна зі сторін, а також розподілу відповідальності між сторонами, застосовується функціональний аналіз. Відмінності у характеристиках функцій між контрольованою та співставною неконтрольованою операціями мають більш суттєве значення при використанні методу розподілення прибутку та методу чистого прибутку, ніж якісні та кількісні характеристики товарів (робіт, послуг), які є предметом договору (контракту). Функціональний аналіз може ґрунтуватися на аналізі товарів (робіт, послуг), які не є співставними з точки зору її характеристик, проте для операцій з якими виконуються співставні функції.

Функціональний аналіз передбачає аналіз структури, організації діяльності та функцій, які бере на себе платник податку з юридичної та економічної точки зору з урахуванням матеріальних та нематеріальних активів (майно, у тому числі гроші, та майнові права, у тому числі права інтелектуальної власності), які знаходяться у власності, користуванні або розпорядженні сторін договору (контракту).

За умови існування будь-якої суттєвої різниці між функціями, що виконуються непов'язаними особами, та функціями, що виконуються пов'язаними особами, до ціни співставної неконтрольованої операції застосовуються відповідні поправки для забезпечення співставності операцій.

При цьому враховується економічна значимість функцій, тобто частота виконання функцій, характер функцій та їх ринкова вартість. Якщо ціна операції, яка розглядається податковим органом, точно не відображає розподіл функцій між сторонами з урахуванням відповідних активів, які використовуються, та ризиків, які бере на себе кожна зі сторін, звичайна ціна розраховується на основі функцій та ризиків, які б взяли на себе пов'язані сторони договору (контракту), якби вони були непов'язаними між собою.

При функціональному аналізі аналізуються активи, які використовуються при виконанні відповідних функцій, такі як: оборотні активи, необоротні активи та обладнання, цінні нематеріальні активи. Враховуються характеристики цих активів, такі як вік, ринкова вартість, розташування, права власності та інші.

Крім активів аналізуються відповідні ризики сторін, які здійснюють вплив на умови операції, такі як: виробничі ризики, у тому числі ризик неповного завантаження виробничих потужностей; ринкові ризики, у тому числі ризик коливання цін на сировину, напівфабрикати та закупівельних цін на продукцію, придбану з метою перепродажу, а також цін на кінцеву продукцію в

результаті зміни ринкової кон'юнктури або інших ринкових умов; ризики забезпечення товарно-матеріальних запасів, втрата товарами якості та/або товарного вигляду, інших споживчих якостей; ризики втрати майна та/або майнових прав; ризики, пов'язані з інвестиційною діяльністю, у тому числі ризик інвестиції в необоротні активи, зокрема в результаті помилок, допущених при здійсненні інвестицій, у тому числі при виборі об'єктів інвестицій; ризики, пов'язані з науково-дослідною діяльністю та безрезультатністю дослідно-конструкторських робіт; фінансові ризики, у тому числі ризик коливання курсу іноземної валюти по відношенню до національної та/або процентної ставки, кредитний ризик; ризики завдання збитків навколишньому середовищу; підприємницькі (комерційні) ризики, пов'язані зі здійсненням стратегічного планування, у тому числі визначенням цінової політики та стратегії збуту товарів (робіт, послуг); ризик незатребуваності товару, у тому числі через відсутність або низький рівень попиту на товар (складський ризик, ризик запасів). Також враховується те, чи відповідає економічна суть операції розподілу ризиків між сторонами і чи бере на себе особа ті ризики, які вона в змозі в тій чи іншій мірі контролювати.

Якщо особи використовують інструменти хеджування ризиків у операціях з іншими пов'язаними особами, то така діяльність враховується при здійсненні функціонального аналізу. Якщо пов'язана особа, на діяльність якої впливають значні ринкові ризики, не хеджує ризики, які вона б хеджувала у операції із непов'язаною особою, це може розглядатися як таке, що вона свідомо бере на себе цей ризик або вступає у відносини з іншою пов'язаною особою з приводу хеджування цього ризику. Такі рішення щодо хеджування або нехеджування ризиків вважаються такими, що здійснюють істотний вплив на звичайну ціну і прибуток до оподаткування від операції.

При аналізі умов договору враховується розподіл обов'язків, ризиків та вигод між сторонами, прямо чи непрямо закріплений у договорі (контракті). Крім того, можуть аналізуватися переписка або переговори між сторонами. За відсутності договору в письмовому вигляді, аналізується поведінка сторін та економічні принципи, які зазвичай регулюють відносини між непов'язаними особами за співставних умов. Враховуються наступні договірні умови:

- кількість товару, обсяг наданих послуг (виконаних робіт) за договором (контрактом);
- період та час укладання угоди;
- терміни виконання зобов'язань за договором (контрактом);
- умови платежів, які застосовуються в договорі (контракті);
- курс іноземної валюти по відношенню до національної валюти та його зміна;
- інші умови розподілу прав та обов'язків між сторонами договору (контракту).

Розгляд договірних умов операції податковими органами здійснюється на основі того, яким чином була структурована операція, яка була реально здійснена між пов'язаними особами. Спосіб, у який була структурована операція, яка була реально здійснена між пов'язаними особами, може не враховуватися за наступних двох обставин: коли економічна сутність операції

відрізняється від її форми, зокрема у випадку інвестиції у пов'язану особу у вигляді боргового інструменту, який передбачає виплату процентів, коли така позиція замінює інвестицію у статутний капітал; коли, незважаючи на співпадіння форми та сутності операції, пов'язані особи застосували такі механізми до цієї угоди, які б не застосували непов'язані особи на основі економічно раціональної поведінки, та якщо операція структурована таким чином, що це практично унеможливорює визначення звичайної ціни податковим органом. При цьому для порівняння можуть використовуватися операції, які структуровані альтернативним чином, за умови можливості застосування відповідних поправок до такого аналізу.

Аналіз економічних умов діяльності платника податку передбачає аналіз галузі, конкуренції, економічних, регуляторних та інших факторів, що впливають на діяльність платника податку загалом, а не на конкретну операцію, щодо якої проводиться перевірка. При цьому передбачається, щоб ринки, на яких діють непов'язані особи та пов'язані особи, були співставними, тобто різниця між ними не впливала на ціну або існувала можливість застосувати такі поправки, які б усунули цей вплив.

Спочатку визначаються відповідні ринки або ринок з урахуванням наявності відповідних замінників товарів або послуг. Відповідним ринком товару (роботи, послуги) вважається сфера обігу цих товарів (робіт, послуг), яка визначається, виходячи із можливостей покупця (продавця) без значних додаткових витрат придбати (продати) товар (роботу, послугу) на найближчій до покупця території в Україні та за її межами. При визначенні співставності ринків товарів (робіт, послуг) враховуються наступні економічні умови:

- відповідний ринок діяльності платника податку;
- географічне розташування ринку та його розмір;
- рівень ринку, зокрема оптовий чи роздрібний ринок;
- конкуренція на ринках та конкурентні позиції продавців і покупців на цих ринках;
- наявність на ринку однорідних (ідентичних) товарів (робіт, послуг);
- наявність замінників товарів або послуг та ризик їх появи;
- рівень попиту та пропозиції на ринку загалом та у відповідних регіонах або сегментах ринку, а також купівельна спроможність споживачів;
- характер та ступінь державного регулювання на ринку або державного втручання в економічні процеси загалом;
- витрати виробництва та входження на ринок, у тому числі витрати на землю, працю та капітал;
- циклічність виробництва, у тому числі економічний, діловий або продуктовий цикли на ринку;
- рівень розвитку виробничої, транспортної та інформаційної інфраструктури на ринку;
- інші характеристики ринку, які впливають на ціну договору (контракту).

Факти та обставини кожної з операцій визначають те, чи здійснюють економічні умови на ринку істотний вплив на ціну і чи можливе застосування поправок, які б компенсували цей вплив.

Ідентифікація відповідного ринку є суттєвим аспектом аналізу співставності. Відповідний ринок може визначатися як регіональний ринок, що охоплює території кількох країн, якщо продукція є гомогенною (однорідною), як ринок країни або як окремий сектор цього ринку. Якщо продукція на цих ринках є однорідною, при аналізі співставності може застосовуватися порівнянні операцій на ринках декількох країн.

Заходи державної політики розглядатися як економічні умови на певному ринку і враховуються при визначенні звичайної ціни товарів (робіт, послуг). При цьому, аналізується, чи розподілили б непов'язані особи між особою збитки від такої державної політики, чи збиток був би перекладений на ту особу, яка продає товари та послуги кінцевим споживачам, у тому числі для врахування таких умов діяльності при застосуванні метода ціни перепродажу.

Особливим випадком державної політики є так звані «блоковані активи», тобто повне або часткове блокування державою певних платежів між пов'язаними особами (або будь-якими особами незалежно від того, чи є вони пов'язаними чи ні), у тому числі у випадку з валютним контролем. Якщо державне регулювання застосовується однаково до непов'язаних осіб та пов'язаних осіб, тоді застосовується порівняння операцій між такими групами осіб за співставних умов. Якщо державне регулювання застосовується лише до пов'язаних осіб, то така державна політика розглядається як обставина, що впливає на умови операції і до аналізу застосовуються відповідні поправки.

При укладенні платником податку угод, у відношенні до яких передбачено регулювання цін шляхом безпосереднього встановлення ціни угоди або шляхом встановлення обов'язкової до застосування формули ціни, така ціна, визначена на основі регульованої ціни або на основі формули, вважається звичайною ціною. Такий порядок визначення звичайної ціни регульованих операцій встановлюється для цін угод, які регулюються у відповідності до законодавства України, законодавства іноземних держав або міжнародних договорів України.

Якщо в договорах застосовуються ціни, встановлені на основі приписів антимонопольного органу, ці ціни визнаються звичайними для цілей оподаткування з урахуванням особливостей застосування регульованих цін.

Якщо ціна, яка застосовується для цілей оподаткування, визначена на основі договору про ціноутворення для цілей оподаткування, така ціна вважається звичайною ціною.

Аналіз ділової стратегії включає аналіз різноманітних аспектів діяльності підприємства, таких як інновації та розробка нових продуктів, ступінь диверсифікації, схильність до ризику, а також оцінку політичних змін та впливу діючих та запланованих змін у законодавстві про працю та інших факторів на ділову стратегію. До ділових стратегій включаються: схеми проникнення на ринок, у тому числі витрати на заснування бізнесу та маркетинг; стратегія оновлення та/або удосконалення продукції, яка випускається; стратегія збільшення частки ринку, у тому числі стратегія зниження прибутків внаслідок зменшення цін для кінцевих споживачів або стратегія збільшення витрат в очікуванні зростання прибутків у майбутньому.

Для цілей визначення відповідності договірної ціни звичайній оцінюється професійність ділової стратегії та реальне дотримання цієї стратегії, а також чи є реалістичним очікування більших прибутків від такої стратегії у найближчому майбутньому.

Факт збитковості платника податку впродовж певного періоду часу при прибутковості пов'язаних з ним осіб розглядається для цілей визначення звичайних цін у контексті загальної стратегії платника податку лише у випадку, якщо особа несе такі збитки впродовж обмеженого періоду часу. Якщо такі збитки можуть бути обґрунтовані діловою стратегією підприємства, яка передбачає зниження цін для кінцевих споживачів задля проникнення на ринок, збільшення частки ринку, впровадження нових продуктів або послуг чи зниження стимулів до появи конкурентів, такі збитки враховуються як реалістичні при проведенні аналізу співставності. Для з'ясування впливу ділової стратегії на звичайну ціну аналізуються збитки за співставних умов та інші особливості діяльності підприємства, які могли б свідчити про навмисне створення ситуації збитковості, у тому числі завищення цін операцій при недостатній завантаженості виробничих потужностей.

Якщо при визначенні співставності комерційних та/або фінансових умов необхідно здійснити аналіз співставності умов договору позики, кредитного договору, договору поручительства чи банківської гарантії, окрім зазначених вище чинників, враховуються кредитна історія і платоспроможність позичальника, характер і ринкова вартість об'єкта застави або забезпечення, термін позики або кредиту, порядок визначення процентної ставки (фіксована або плаваюча) та інші умови, які можуть вплинути на величину процентної ставки (компенсації) по цьому договору (контракту).

Коригування різниці в умовах діяльності платника податку шляхом застосування відповідних поправок здійснюється на основі таких принципів: вважається, що доходи (прибуток) сторін угоди між непов'язаними особами формуються з урахуванням активів, які використовуються, та ризиків, які приймають на себе сторони договору (контракту) за економічних умов, які склалися на відповідному ринку товарів (робіт, послуг) і відображають функції, які виконуються кожною зі сторін угоди у відповідності до умов договору (контракту) і звичайної ділової практики; виконання додаткових функцій, використання додаткових активів та понесення додаткових комерційних (економічних) ризиків, які істотно впливають на ціну або прибуток від виконання договору (контракту), супроводжується підвищенням ціни або прибутку від виконання такого договору (контракту).

У процесі здійснення аналізу співставності умов і операцій важливою є інформаційно-аналітична база та часові рамки такого аналізу. Визначення звичайної ціни для цілей оподаткування здійснюється за кожним податковим періодом, в якому податковий орган має підстави вважати, що ціна договору не відповідає ринковій ціні. Періодом, за який операції вважаються співставними, вважається:

1) поточний період здійснення операцій між пов'язаними особами для методу порівняльної неконтрольованої ціни (аналогів продажу) та методу розподілення прибутку;

2) 3-річний період, який передує періоду здійснення операції для порівняння рентабельності при використанні методу ціни перепродажу, методу «витрати плюс» та методу чистого прибутку.

Аналіз даних за попередні періоди може застосовуватися для з'ясування фактів, які вплинули або могли б вплинути на ціну товарів (робіт, послуг), у тому числі факту отримання збитків від аналогічних операцій у минулі роки, факту погіршення економічної ситуації, факту знаходження продукту на певній стадії життєвого циклу, факту застосування ділових стратегій та інших фактів, які могли б мати істотний вплив на умови операції між пов'язаними особами або умови співставної операції.

Дані за будь-який з періодів після часу здійснення операції можуть використовуватися лише як допоміжна інформація при визначенні співставності операції або ідентичності чи однорідності товарів, робіт та послуг. При застосуванні методів визначення звичайних цін дані, які були невідомими на момент здійснення операції або які було неможливо передбачити у відповідний момент, не використовуються.

Для проведення аналізу співставності та визначення звичайних цін на товари (роботи, послуги) використовуються такі офіційні інформаційні джерела: статистичні дані державних органів і установ; ціни спеціалізованих аукціонів з торгівлі окремими видами продукції, біржові котирування; довідкові ціни спеціалізованих комерційних видань та публікацій, у тому числі електронних та інших банків даних; звіти та довідки відділів з економічних питань у складі дипломатичних представництв України за кордоном; інші інформаційні джерела, що визнаються офіційними в установленому порядку.

Для цілей визначення звичайної ціни використовується як опублікована офіційна інформація, так і офіційна інформація, яка надається на запит. Для визначення цін за методом порівняльної неконтрольованої ціни (аналогів продажу) може використовуватися офіційна інформація, отримана із іноземних джерел, у тому числі інформація іноземних урядових та неурядових організацій, іноземна офіційна статистична інформація, офіційна фінансова звітність іноземних юридичних та фізичних осіб. Відповідна інформація для порівняння рентабельності операцій із використанням інших методів визначення звичайної ціни використовується не лише у випадку відсутності аналогічної інформації в українських інформаційних джерелах.

За умови недостатності інформації для одночасного використання різних методів визначення звичайних цін використовується лише той метод або методи, які забезпечують найвищий рівень співставності за доступної інформації. Використання результатів оцінки митної вартості для цілей визначення звичайних цін може здійснюватися лише тією мірою, у якій така документація доповнює аналіз співставності.

Висновки. Прийняття зрозумілих законів, послідовна податкова політика держави сприяють втіленню в життя адміністративної і податкової реформи, що

забезпечить становлення системи України як високорозвиненої, правової, цивілізованої європейської держави з високим рівнем життя і соціальної стабільності. Поряд із вивченням і запровадженням кращого міжнародного досвіду функціонування органів фінансового контролю для належного і прозорого здійснення контрольних повноважень органами влади і забезпечення прав громадян, платників податків необхідним є запровадження конкретних механізмів реалізації закладених в податкове законодавство концепцій і нововведень. Механізм аналізу співставності операцій та умов їх здійснення в системі контролю за трансфертними цінами є важливим етапом на цьому шляху, оскільки моніторинг трансфертних цін є не лише важливим етапом контрольно-перевірочної роботи в системі адміністрування податків, а також критерієм відповідності останньої найкращим міжнародним стандартам і взірцям.

Список використаних джерел

1. Балюк Т.В. Регресійний аналіз мікроекономічних чинників використання трансфертного ціноутворення ТНК в Україні / Т. В. Балюк // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – 2011. – №1(52). – С. 195 – 201.
2. Дзюба П. Трансфертне ціноутворення: економічний зміст і специфіка / П. Дзюба // Економіка України. – 2006. – №1. – С.14-22.
3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення» №408-18 від 04.07.2013 р.
4. Колдовський М.В. Трансфертне ціноутворення як механізм ухилення від сплати податків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2159>
5. Тищук Т. А. Державне регулювання трансфертного ціноутворення в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/eprom/2011_54/st_54_09.pdf
6. OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations // OECD Publishing. – 22 July 2010. – 371 p.
7. Sikka P. The dark side of transfer pricing: Its role in tax avoidance and wealth retentiveness / P. Sikka, H. Willmott // Critical Perspectives on Accounting. – 2010. – Т. 21. – № 4. – С. 342 – 356.

Подано до редакції 28 серпня 2013 року

Гусак Ю.Д.

Механізм аналізу сопоставляемости операций в системе контроля трансфертных цен

В статье рассматривается механизм анализа сопоставляемости операций в системе контроля трансфертных цен. Сделаны предложения относительно этапов, содержания и периодичности проведения анализа, информационно-аналитического обеспечения системы контроля.

Ключевые слова: анализ сопоставляемости, трансфертные цены, мониторинг цен, контроль.

Gusak Y.D.

Mechanizm of analysis of comparability operations in the system of transfer prices monitoring

The paper considers a mechanism comparability analysis operations in the system of transfer prices monitoring. Make suggestions for steps, content and frequency of analysis, information and analytical support of controlling system.

Keywords: comparability analysis, transfer prices, monitoring of prices, controlling.

Гусак Юрій Дмитрович – здобувач Національного університету державної податкової служби України.